

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: حقوق بین الملل

عنوان:

اصول و استانداردهای بین المللی حقوق بشر در رفتار با زن زندانی

استاد راهنما:

دکتر رزا قراچورلو

استاد مشاور:

دکتر حسین قلی رستم زاد

نگارش:

نازنین آمری

زمستان ۱۳۹۰

*ISLAMIC AZAD UNIVERSITY
CENTRAL Tehran branch
Faculty of Law – Department of
International law group
Law M.A thesis
International law*

Subject:
?????

Advisor:
Dr. Roza Gharachorlo

Reader:
Dr. Hossein Gholi Rostam zad

By:
Nazanin Ameri

Winter 2012

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.

چکیده

رعایت و الزام به رعایت حقوق بشر، یکی از تعهدات بین المللی دولتها بشمار می آید. در این زمینه دولتها مکلف هستند که استانداردهای حقوق بشر بین المللی را در تمام عرصه های رفتار با شهر وندان خود به اجرا بگذارند. از جمله ی عرصه هایی که توجه واهتمام به حقوق بشر در آن ضروری بنظر می رسد، اجرای مجازاتها و به ویژه زندان می باشد. رعایت قواعد حقوق بشر در رفتار با زندانیان اهمیت بیشتری می یابد. زیرا آسیب پذیری این گروه بواسطه ی رفتار نامناسب، بسیار محتمل است. این امر در خصوص زنان زندانی اهمیتی دوچندان می یابد.

زندانیان از جمله گروههایی در معرض خطر – نقض حقوق بشری در سطح جامعه بین المللی هستند. که بلحاظ شرایطی که در آن بسر می برند امکان نادیده گرفتن آنها و تعرض به حقوق و آزادی های اساسی اشان بیش از دیگر گروه های انسانی بوده و غالباً شرایط منصفانه ای برای احقاق حقوق آنها وجود ندارد. و بطور خاص تحت انواع و اقسام رفتارهای غیر انسانی قرار میگیرند. از این رو ضرورت حمایت بیشتر و موثرتر از آنها تدوین و تصویب مقررات ویژه ای را ایجاب می نماید.

در حیطه ی رفتار با زنان زندانی، در نگاه نخست توجه ما به سمت منابع عام حقوق بین الملل می رود و در درجه ی دوم، منابع خاص حقوق بین الملل، به ذهن تداعی می گردد. شناسایی این منابع به تفکیک رفتارهای استاندارد زنان زندانی با سایر گروهها و در نتیجه شناسایی آنها به عنوان یک تعهد برای دولتها می گردد.

در این پایان نامه با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با تکیه بر منابع کتابخانه ای در دو بخش و هر بخش شامل دو فصل به شناسایی و تبیین این استانداردها در حقوق بین الملل پرداختیم. منابع حاکم بر این استاندارد ها در گستره ی وسیعی از منابع حاکم بر حقوق بین الملل پراکنده هستند و سند مستقلی که استاندارد های خاص رفتار با زنان زندانی را مستقلاً بیان کرده باشد بوجود نیامده است ولی ضرورت ایجاد چنین سندی و سازمانی بین المللی که ناظر بر اجرای آن باشد، احساس می شود. علاوه بر استانداردهای برگرفته از مجموعه قواعد حداقل رفتار با زنان زندانی، که نسبت به کلیه ی زندانیان قابل اجراست، مهمترین استاندارد رفتاری خاص زنان زندانی که در شکل حمایت از این گروه آسیب پذیر خود را نمایان می سازد، حقوق بهداشتی زنان زندانی به ویژه حمایت از زنان زندانی در مقابل آیدز می باشد. بررسی جنبه های مختلف استانداردهای رفتار با زنان زندانی ما را به این نتیجه رهنمون می کند که این اصول هنوز در حقوق بین الملل جایگاه مستقل و شناخته شده ای را برای خود قایل نشده اند بطوریکه الزام دولتها به این اصول بر مبنای اصول کلی حقوق بشری قابل تبیین است. توجه به این نکات ضرورت تسریع در انعقاد سندی بین المللی که بیانگر اهم این استانداردها ضمانت اجراهای عدول دولتها از آن باشد ضرورتی گریز نا پذیر است.

واژگان کلیدی: زنان زندانی، استاندارد رفتاری، حقوق بشر، حقوق زندانی، اصول حمایتی.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	
مقدمه	۱
بخش اول: منابع و استانداردهای مشترک رفتار با زنان زندانی	
فصل اول: منابع حاکم بر رفتار استاندارد با زن زندانی در حقوق بین الملل	۱۰
مبحث اول: اسناد عام بین المللی راجع به زنان	۱۰
گفتار اول: کنوانسیونها، میثاقها	۱۰
گفتار دوم: اسناد بین المللی	۱۴
گفتار سوم: اسناد عام و خاص	۱۷
مبحث دوم: اسناد بین المللی خاص در رابطه با حقوق زنان بازداشت شده	۲۱
گفتار اول: اسناد بین المللی رفع اشکال خشونت علیه زنان	۲۲
گفتار دوم: اسناد بین المللی رفع اشکال تبعیض علیه زنان	۲۷
گفتار سوم- سایر اسناد بین المللی مختص به زنان	۳۱
فصل دوم: حقوق مشترک زندانیان	۳۴
مبحث اول: تغذیه، بهداشت و درمان	۳۴
گفتار اول: تحویل لوازم شخصی	۳۵
گفتار دوم: تغذیه ی زندانیان	۳۶
گفتار سوم: لباس زندانی	۳۹
گفتار چهارم: بهداشت زندانی	۴۰
مبحث دوم: طبقه بندی زندانیان	۴۷

گفتار اول: جایگاه بحث در اسلام	۴۸
گفتار دوم: قواعد بین الملل	۵۰
مبحث سوم: حقوق ارتباطی	۵۲
گفتار اول: اشخاصی که می توانند با زندانی در تماس باشند	۵۳
گفتار دوم: نامه ها و مکالمه های تلفنی	۵۶
گفتار سوم: ملاقات ها	۵۷

بخش دوم: استانداردهای بین المللی خاص رفتار با زنان زندانی

فصل اول: ضرورتها و حمایت خاص از زنان زندانی	۶۰
مبحث اول: ضرورتهای رفتار خاص با زنان زندانی	۶۱
گفتار اول: نگهداری زنان زندانی	۶۳
گفتار دوم: کارکنان شاغل در بخش زنان	۶۵
گفتار سوم: اصول توجه به خصوصیات فیزیکی و جسمی	۶۷
گفتار چهارم: اصول جرم شناسی در رفتار با زنان زندانی	۷۲
فصل دوم: رفتارهای حمایتی از زنان زندانی	۷۹
مبحث اول: ایدز در میان زنان زندانی	۸۰
گفتار اول: حقوق زنان و دختران در قلمرو ایدز	۸۱
گفتار دوم: نقش صندوق توسعه سازمان ملل متحد در مقابله با آسیبهای زنان زندانی	۸۶
مبحث دوم: اصول حمایتی زنان زندانی برای مقابله با ایدز و اعتیاد	۹۰
گفتار اول: اصول مربوط به اعتیاد در زنان زندانی	۹۱
گفتار دوم: ماهیت حقوقی اصول راهنمای بین المللی مقابله با ایدز	۹۵
نتیجه گیری	۱۰۱

١٠٨..... منابع و مأخذ

١١٦..... ضمائم

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.

مقدمه

چرا گر ناسزایی سرزد از مرد رفیقانش یکی از صد نداند

و گر جزئی خطایی سرزد از زن ز اقلیمی به اقلیمی رسانند

عبارت حقوق بشر از پیشینه ای به قدمت تاریخ حیات بشری برخوردار است . برخی معتقدند هنگامی که سخن از حقوق بشر به میان می آید مفهوم آزادی انسانها در ذهن تداعی می گردد و این مفهوم موضوع بحث و مورد توجه جدی بشریت در طی تاریخ بوده است. حقوق بشر همیشه یک مفهوم مطلق نبوده و نخواهد بود بلکه مفهومی است که با گذر زمان و توسعه اطلاعات و سطح زندگی در این چند دهه اخیر همواره رو به گسترش بوده و شامل حوزه های وسیع تری خواهد شد.

آمار ها دلالت بر این دارند که زنان بخش مهمی از جامعه انسانی تشکیل می دهند. در بین بسیاری از زنان این احساس وجود دارد که حقوق و شان انسانی آنان بر طبق عادات ، رسوم و اعتقادات رعایت نشده است و مورد تبعیض ناروا قرار گرفته اند. زنان درصد بالایی از آوارگان جهان را تشکیل می دهند. در سراسر تاریخ بشر زنان به عنوان بخشی از اهداف جنگی به اسارت برده می شوند و یا مورد تجاوز قرار می گرفتند. زنان هنوز جزء یکی از آسیب پذیر ترین گروه جامعه به شمار می آیند. شاید عمده ترین علت آن ناآگاهی و نا آشنائی آنان از مسائل درونی – روحی و جسمی خودشان است . خشونت علیه زنان یک مسئله جهانی است و در اغلب کشورهای دنیا دیده می شود. زنان در جهان مورد تجاوز ضرب و شتم قرار گرفته و یا زنده سوزانده می شوند. با تاسف عاملان اینگونه خشونتها همسران یا نزدیکان آنان هستند.

یکی از اقداماتی که برای مقابله با جرایم در جوامع مختلف بشری از آن استفاده می کنند زندان است . در اکثر کشورهای جهان این امر یکی از مهمترین ابزارهای دفاع اجتماعی در مقابل پدیده جرم و شخص مجرم به حساب می آید. محکومیت های طولانی مدت در زندان شیرازه های عاطفی و مدیریتی خانواده را از هم می پاشد. زیرا استحکام ، تداوم و پایداری خانواده مستلزم حضور زن در آن فضا

است. محرومیت افراد خانواده از حضور مادر آسیبهایی متعددی را گریبانگیر فرزندان و همسر خواهد داشت. زندان زمانی اثر مثبت بر روی مجرم خواهد داشت که شخص زندانی در مقایسه به وضعیت قبل از ورود به زندان اصلاح شده باشد.

اصلاح و بازپروری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بازپروری زنان مختلف و بازگشت آنها به اجتماع از دیگر اهداف زندان زنان بوده است. یکی از پیامدهای منفی زندان زمان ایجاد فرسودگی روحی است که به شکل ناامیدی و انزوا ظاهر می شود.

۱- طرح مساله

فرد با گذشت زمان قدرت بیشتری پیدا کرده و روز به روز دولت را محدودتر می کند. دیگر فرد نباید فدای جمع می شود یا دولت برایش تصمیماتی اساسی بگیرد و در عوض او را تأمین مادی می کند. باید دانست این نکته که سرنوشت فرد تابع سرنوشت جمع است و اولویت با مردم است گزاره ای عام، مکرر و غالب است. از میان دعاوی متعدد زمان ما بی شک ادعای تعیین سرنوشت مردم به وسیله خودشان از همه محکمتر و آشکارتر است. دیگر این نکته اهمیتی ندارد که بگوئیم از این ادعا همیشه معنای امروزی آن مستفاد نمی شود. همچنین مهم نیست که این ادعا با تکیه بر مفهومی غیر ملموس، ادعایی غیر مشخص است. مهم آن است که این ادعا، نیروی انفجاری و قدرت تبلیغاتی خود را از همین مفهوم اخذ می کند.^۱

زمانی آزادی عمل دولتها در امور داخلی خود جزو مسلمات حقوقی به شمار می آمد و تعهدات بین المللی از قبول داوطلبانه و آزادانه دولتها نشأت می گرفت. حقوق بین الملل در بطن همین چارچوب شکل گرفت و هیچ مقام فراملی ای در عرصه جهانی وجود نداشت که بتواند برای اعضای جامعه بین المللی قانون گذاری کند. از نظر حقوق بین الملل تنها شرط مشروعیت عمل دولت در داخل

۱- مورژنون، ژاک، حقوق بشر، ترجمه دکتر احمد نقیبزاده، ص ۲۹.

مرزهاي خود، آن بود كه اقداماتش با حقوق و منافع دولتهاي ديگر منافات و تعارض نداشته باشد.^۱ بدین‌گونه يك دولت، دو رشته روابط مجزا و جدا از هم داشت.

اول رابطه با اتباع خود و دوم رابطه با دولتهاي ديگر. رابطه نوع اول يكسره تابع قوانين ملي بود كه از خود دولت نشأت مي‌گرفت. تعامل يك دولت با اتباع خود ربطي به هيچ كس ديگري نداشت و خارج از قلمرو اختيارات حقوق بين‌الملل شمرده مي‌شد. اما در مورد اتباع خارجي چنين نبود هر دولتي انتظار داشت كه دولتهاي ديگر اتباع او را در خارج محترم بدارند و متقابلاً خود را موظف به احترام به اتباع ديگران مي‌دانست.^۲ يعني احترام به فرد خارجي به علت انسان بودن و بشر بودنش نبود بلكه به علت رفتار متقابل دولت آن فرد بود.^۳

بنابراين فرد مستقلاً موقعيتي در حقوق بين‌الملل نداشت. اگر چه امنيت و مصونيت اتباع بيگانه و حمايت از جان و مال و آزادي آنها از اصول شناخته شده حقوق بين‌الملل بود؛ ولي اتباع هريك از دولتها در اختيار خود آن دولت بودند و حقوق بين‌الملل هم خود را مجاز به مداخله درباره آنها نمي‌دانست. براي مثال مصادره اموال يك خارجي مستلزم پرداخت غرامت بود و در صورت عدم پرداخت، دولت متبوع آن فرد مي‌توانست مداخله كند. البته اين مداخله شرايطي داشت و اين گونه نبود كه دولت بتواند بلافاصله وارد ميدان شده قائم مقام تبعه خود گردد. ولي به هر حال فرد در زير چتر حمايت دولت متبوع خود بود و موازين حقوق بين‌الملل در آن باره حاكميت داشت.^۴ اما در موردی كه به معامله دولت با اتباع خود مربوط مي‌شد؛ حقوق بين‌الملل از اين كه حقي براي فرد در برابر دولت متبوع او يا در برابر هر دولت ديگري قائل شود سرباز مي‌زد. اين چنين بود كه براي مثال رژيم نازي در سال‌هايي كه زمام كار را در دست داشت در اعمال خشونت با ميليون‌ها نفر از اتباع خود محابا نمي‌نمود زيرا كه حقوق بين‌الملل دخالت خارجي را مجاز نمي‌دانست. و قوانين

۱- ژانرو، مونيك شميلييه، بشريت و حاكميت‌ها، ترجمه مرتضي كلانترين، نشر آگه، ص ۴۱۸.

۲- موحّد، محمدعلي، درخانه اگر كس است، نشر كارنامه، ص ۳۳.

۳- موحّد، محمدعلي، در هواي حق و عدالت، نشر كارنامه، ۱۳۸۱، ص ۴۲.

۴- بوسچك، رابرت بلدسو، فرهنگ حقوق بين‌الملل، ترجمه بهمن آقايي، انتشارات گنج دانش، ص ۱۵۰.

داخلی آلمان عمل دولت را تجویز می‌کرد. این قوانین به وسیله مجلس قانون‌گذاری که نمایندگان آن را مردم مطابق مقررات جاری انتخاب می‌کردند تصویب می‌شود. پس هرگونه انتقاد در خارج از آلمان از وضع داخلی آن کشور برخلاف اصل حاکمیت يك دولت مستقل به شمار می‌آید. آنچه در آلمان می‌گذشت با شدت و ضعفی کمتر یا بیشتر در برخی دیگر از کشورهای جهان و به ویژه در کشور شوروی نیز قابل مشاهده بود.^۱

تجربه بسیار تلخ جنگ جهانی دوم این اندیشه را به ارمغان آورد که باید چاره‌ای اندیشید تا زمینه تکرار و تجدید آن خشونت‌ها در آینده از میان برود، منشور آتلانتیک مورخ ۱۴ اوت سال ۱۹۴۱ که در بحبوحه جنگ از سوی متفقین صادر شده بود؛ رهایی انسان‌ها از ترس و فقر را نوید می‌داد^۲ و اعلامیه‌های دیگر متفقین بر حمایت از زندگی، آزادی، استقلال و حفظ حقوق انسانی و عدالت و برابری تأکید می‌نمود. این اعلامیه‌ها زمینه‌ساز و پیش‌درآمد تأسیس سازمان ملل متحد و سازمان‌های دیگر بین‌المللی چون شورای اروپا و سازمان دولت‌های آمریکایی و غیره شد که پس از پایان جنگ به وجود آمدند.

منشور ملل متحد مورخ ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ در ماده ۵۶ کلیه اعضا را متعهد می‌کرد که منفرداً و مشترکاً در اجرای هدف‌هایی که در ماده ۵۵ مقرر گردیده است بکوشند و ماده ۵۵ شامل تعهداتی مثل احترام و رعایت جهانی حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بدون هیچ گونه تبعیض از حیث نژاد و جنسیت و زبان و مذهب بود.^۳ بنابراین توجه به حقوق زندانیان یکی از برنامه های حقوق بشر تلقی می‌گردد. توجه به این حقوق فارغ از جنسیت زندانی نیز یکی از اصولی است که باید توجه و اهتمام ویژه ای بدان مبذول داشت. در این تحقیق به اهم این حقوق در قالب استانداردهای رفتاری با زنان زندانی می‌پردازیم. بدین منظور سؤالاتی را در این خصوص باید پاسخگو باشیم.

۱- نیکلاس ورث، استفان کورتوا، کتاب سیاه کمونیسم، ترجمه عبدالحمید فریدی عراقی، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ص ۱۶.

۲- ایوانز گراهام و نونام، جفری، فرهنگ روابط بین‌الملل، ترجمه دکتر حمیرا مشیرزاده، دکتر حسین شریفی، نشر میزان، ص ۶۸.

۳- موحد، محمد علی، در خانه اگر کس است، نشر کارنامه، ۱۳۸۲، ص ۳۴.

۲-سوالات تحقیق

اصول استانداردهای بین المللی در حقوق بشر در رفتار زنان زندانی چیست؟

الف- آیا اصول استانداردها رعایت می شوند؟

ب- آیا ضمانت اجرای اصول استانداردها چیست؟

مهمترین سؤالات تحقیق حاضر عبارتند از:

۱- منابع حاکم بر استانداردهای رفتار با زنان زندانی کدامند؟

۲- آیا این استانداردها قابل طرح بصورت اختصاصی برای زنان زندانی هستند؟

۳- اهم استانداردهای خاص رفتار با زنان زندانی کدامند؟

اهداف این تحقیق عبارت است از:

۱-تبیین قواعد و منابع حاکم بر رفتار با زنان زندانی در نظام حقوق بین الملل

۲-تبیین چارچوب بین المللی رفتار با زنان زندانی

۳-تبیین اهم رفتار های عام و خاص با زنان زندانی

۴-تبیین خلاها و نقاط قوت نظام موجود حقوق بین الملل در خصوص رفتار با زنان زندانی

فرضیه های تحقیق:

منابع حاکم بر رفتار با زنان زندانی در حقوق بین الملل به چند دسته ی تقسیم می شود؟.

۱- با توجه به تفاوت های اساسی زن و مرد ،استانداردهای خاص برای زندانیان زن نیز قابل طرح می باشد.

۲- این استانداردها گستره ی وسیعی دارند و از حقوق بهداشتی گرفته تا حقوق عاطفی و حمایت از زنان زندانی در مقابل ایدز را شامل می شود.

۵-مشکلات و محدودیت های پژوهش

محدودیت های این تحقیق عبارتند از:

- ۱- محدودیت زمانی : و عدم امکان دسترسی به زندان زنان و بررسی از نزدیک اشاره کرد. زیرا تحقیق باید در یک زمان مشخص (پایان ترم) به اتمام برسد . همینطور می توان به عدم امکان دسترسی به زندان زنان و بررسی از نزدیک اشاره کرد. نبودن آمار دقیق در این مورد
- ۲- محدودیت منابع لاتین: به لحاظ اینکه این تحقیق با اسناد بین المللی مرتبط است ،نظرات حقوقدانان خارجی در این رابطه حایز اهمیت فراوان است ولی متاسفانه بسیاری از منابع در سایتها و کتابخانه قابل دسترسی نیستند.

۳- آمار دقیق در مورد زنان زندانی موجود نمی باشد.

۴- عدم همکاری سازمان مرتبط به موضوع

۶-اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

تحقیق حاضر عبارتند:

- ۱-دغدغه ی انساندوستی ونوعدوستی
- ۲-ضرورت انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه وکمبود منابع در این زمینه
- ۳-ضرورت ناشی از قانونی نبودن بسیاری از رفتارها با زنان زندانی در جامعه ما

۷- روش تحقیق

پایه هر علمی و اعتبار و ارزش قوانین هر علمی به روش شناختی مبتنی است که در آن علم به کار می‌رود.^۱

با توجه به موضوع تحقیق، سعی میشود که به جمع آوری داده ها و مراجعه به کلیه اسناد بین المللی در مورد حقوق زنان که از اعتبار حقوقی برخوردارند و آرای محاکم قضایی بین المللی و تبیین مقررات داخلی ایران و رویه قضایی داخلی در این مورد، تحقیقی توصیفی - تحلیلی ارائه گردد. و پس از تبیین هر بحث از نگاه اسناد بین المللی، به تبیین آن از نگاه داخلی بپردازیم تا کار و مقایسه و تطبیق و آشنایی با نقاط ضعف یا قوت سیستم حقوقی داخلی، برای خواننده آسان باشد.

۸- روش و ابزار گردآوری اطلاعات

در این تحقیق از روش کتابخانه ای برای گردآوری اطلاعات استفاده میشود. و اطلاعات از طریق فیش برداری تهیه میشوند.

۹- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

اطلاعات این تحقیق با استفاده از ابزار دستی تجزیه و تحلیل میشوند. نیازی به روش ماشینی وجود ندارد.

۱۰- پیشینه تحقیق :

عدم ارائه پایان نامه تخصصی در مورد استاندارد رفتار با زنان زندانی و فقدان تهیه کار تحقیقی در این زمینه سبب گردید تا اینجانب دیدگاه بر این منظور معطوف این تحقیق نمایم.

۱۱- ساماندهی تحقیق

۱- عزتی، مرتضی، روش تحقیق در علوم اجتماعی، مؤسسه تحقیقات اقتصادی دانشگاه تربیت مدرس، چاپ اول، ۱۳۷۶.

به دو بخش تقسیم می شود .

بخش اول:

منابع و استانداردهای مشترک رفتار با زنان زندانی

رعایت والزام به رعایت حقوق بشر، یکی از تعهدات بین المللی دولتها بشمار می آید. در این زمینه دولتها مکلف هستند که استانداردهای حقوق بشر بین المللی را در تمام عرصه های رفتار با شهر وندان خود به اجرا بگذارند. از جمله ی عرصه هایی که توجه واهتمام به حقوق بشر در آن ضروری بنظر می رسد، اجرای مجازاتها وعلی الخصوص زندان می باشد. رعایت قواعد حقوق بشر در رفتار با زندانیان اهمیت بیشتری می یابد. زیرا آسیب پذیری این گروه بواسطه ی رفتار نامناسب، بسیار محتمل است. این امر در خصوص زنان زندانی اهمیتی دوچندان می یابد. در این بخش اهم این استانداردهای رفتار و منابع حاکم بر آن را در حقوق بین الملل مورد بررسی قرار می دهیم.

فصل اول: منابع حاکم بر رفتار استاندارد با زن زندانی در حقوق بین الملل

قانون مبنای تعیین حدود تکالیف و اختیارات می باشد. در صورتی که فردی از این محدوده تخطی کند ، مسؤل شناخته میشود. در حقوق داخلی به لحاظ اصل حاکمیت دولتها ، ضمانت اجراها جنبه ی مادی عینی دارند ، در حالیکه در حقوق بین الملل ، به لحاظ فقدان قدرت اجرایی قواعد ، بیشتر این قواعد جنبه ی ارشادی دارند. برای شناسایی اهم رفتار های استاندارد با زنان زندانی باید ابتدا به سراغ ، منابع حاکم بر این استانداردهای رفتاری رفت.

مبحث اول : اسناد عام بین المللی راجع به زنان

حقوق بین الملل قواعد خود را از طریق منابع متعددی به رسمیت می شناسد یکی از این منابع معاهدات و کنوانسیونهای بین المللی هستند. به لحاظ گستردگی این منابع پاره ای از آنها جنبه ی عام دارند و ناظر شناسایی پاره ای حقوق بطور عام هستند و پاره ای از این اسناد جنبه ی خاص داشته و صرفا ناظر بر یک وضعیت یا موقعیت یا افراد بخصوصی هستند. اسناد شناسایی کننده ی حقوق زنان نیز از این دو دسته خارج نیستند یا جنبه ی عام دارند و یا خاص هستند.

گفتار اول: کنوانسیونها، میثاقها

به تبیین اسناد بین المللی که به گونه ی عام جهت حمایت از حقوق انسانی همه ی افراد بشر به تصویب رسیده و به زنان نیز به طور مستقیم یا غیرمستقیم در موادی از آن، اشاره شده است با رعایت ترتیب تصویب آنها می پردازیم لیکن جهت جلوگیری از اطاله ی کلام؛ فقط در موارد ضروری، این اسناد را تشریح می نمائیم.

الف. کنوانسیون جلوگیری و مجازات جنایت کشتار دسته جمعی (ژنوساید)^۱

نخستین سند حقوق بشری و کنوانسیونی که از سوی مجمع عمومی سازمان ملل یک روز قبل از تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر صادر شد، می باشد که مشتمل بر یک مقدمه و ۱۹ ماده می باشد. این کنوانسیون در ۹ دسامبر ۱۹۴۸ طی قطعنامه 260A مجمع عمومی سازمان ملل به تصویب رسید و با تصویب ۲۱ دولت در ۱۲ ژانویه ۱۹۵۱ به عنوان یک کنوانسیون بین المللی لازم الاجرا شد.^۲

این کنوانسیون می تواند (در رابطه با خشونت هایی که در طول بازداشت زنان یا در زمان درگیری- های مسلحانه داخلی و بین المللی و یا علیه زنان پناهنده به کار گرفته شود).^۳

ب. میثاق بین المللی حقوق مدنی، سیاسی

مقررات بین المللی در قالب معاهدات که از منابع موضوعه حقوق بین الملل به شعار می آیند در دو گروه قابل دسترسی است.

- ۱- معاهدات گسترده که متضمن تمام حقوق بشر یا بخش مهمی از آن است میثاق های بین المللی ۱۹۹۶ (حقوق مدنی، سیاسی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) از جمله این معاهدات است. معاهدات منطقه ای مهم که به بخش عمده ای از حقوق بشر پرداخته اند نیز در این دسته قرار دارند.
- ۲- معاهدات محدوده به حقوق آن دسته از افراد بشر که به دلایلی نیازمند حمایت خاص بوده اند، اختصاص یافته است مثل معاهدات مربوط به پناهندگان، آوارگان، کارگران مهاجر، زنان، کودکان و معلولان و غیره»^۴

۱- امیرارجمند، اردشیر؛ مجموعه اسناد بین المللی حقوق بشر، ج ۱، تهران انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ص ۴۸۹.

۲- مهریور، حسین؛ حقوق بشر در اسناد بین المللی و موضع حقوق ایران، تهران اطلاعات ص ۳۳۵.

۳- مولاوردی، شهین دخت؛ اسناد بین المللی حقوق بشر، ص ۲۹۷.

۴- احسانی، محمد زکی؛ حقوق بشر و تعهدات بین المللی، فصلنامه مطالعات حقوقی، ش ۵، (۸۶)، ص ۱۰.